

Landgoed Keukenhof

advies m.b.t. het Dutch Green Inspiration Center

provinciaal adviseur

ruimtelijke kwaliteit

in zuid-holland

Landgoed Keukenhof

advies m.b.t. het Dutch Green Inspiration Center

AV-PAZH-14

2 juni 2015

Aanleiding

Dit advies is tot stand gekomen naar aanleiding van een verzoek van Herman Hollander, voorzitter Raad van Bestuur van de St. Kasteel Keukenhof. De Stichting is voornemens op landgoed Keukenhof een nieuwe toeristische bestemming te ontwikkelen, het Dutch Green Inspiration Center (DGIC). De provincie heeft richting initiatiefnemer twijfels geuit over de wenselijkheid van een dergelijke voorziening op deze plek. De zorg is mede ingegeven vanwege de bijzondere cultuurhistorische en ecologische waarden van het gebied. Vanuit de provincie is gesuggereerd dat initiatiefnemer om advies kan vragen bij de provinciaal adviseur.

Op 26 mei jl. heeft een gesprek plaatsgevonden met de bedenkers van het DGIC (Nico Wissing van NL Greenlabel en Alfonso Wolbert van ARX architectuur) waarin zij een toelichting hebben gegeven op de plannen en ideeën. Mede op basis hiervan is voorliggend advies tot stand gekomen.

Advies

Noblesse oblige

Dat de Keukenhof een bijzonder gebied is behoeft geen betoog. Internationaal vermaard vanwege de bloemententoonstelling, maar – zoals ook het Masterplan uit 2007 terecht onderstreept – de Keukenhof is meer dan bloemen. Het historische landgoed, de Zochtertuin en de natuurgebieden van bos en weide hebben het gebied kwalificaties opgeleverd als cultuurhistorisch kroonjuweel, landgoedbiotoop en ecologische hoofdstructuur. De lat ligt hier dus hoog: het bijzondere karakter verplicht tot een uiterst zorgvuldige benadering, waarin eventuele nieuwe ontwikkelingen – met respect voor de bestaande kwaliteiten – een evidente bijdrage zullen moeten leveren aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het geheel. Noblesse oblige – adel verplicht.

Eén levend landgoed

De beste waarborg voor instandhouding van een landgoed ligt in een gezonde economisch basis. Daar waar het voor veel landgoederen bijzonder lastig is inkomsten te genereren heeft de Keukenhof met de Bloemententoonstelling een toeristische trekker van formaat in huis. Door de scheiding van bloemententoonstelling en landgoed heeft het landgoed als geheel daar echter maar ten dele van kunnen profiteren. Daarbij leiden de grote bezoekersstromen ook tot druk op bestaande kwaliteiten en is er sprake van twee gescheiden werelden met de Stationsweg als scheidingslijn.

Landgoed en bloemententoonstelling hebben echter onlangs besloten te fuseren. Hierin ligt een grote kans om van de Keukenhof, veel meer dan in de huidige situatie, één levend landgoed te maken. Het maakt het mogelijk om nieuwe ontwikkelingen vanuit een breder perspectief te bekijken en afwegingen op de schaal van de Keukenhof als geheel te maken. Daarbij ligt er m.i. een opgave om meer samenhang te brengen, zonder echter de eigen kwaliteiten van de samenstellende onderdelen geweld aan te doen. Dit vergt een integrale visie op de gewenste kwaliteit van de deelgebieden en verbindende zaken als zoning, routing, voorzieningen, programma etc. Het Masterplan biedt hiervoor een prima basis, waarop voortgebouwd kan worden.

Dutch Green Inspiration Center

De plannen voor het DGIC lijken goed aan te sluiten bij het profiel van de Keukenhof. Het legt de link met thema's als duurzaamheid, groen, landschap en de sierteeltsector van de Bollenstreek. Daarbij wordt gedacht aan verschillende showcases, tentoonstellingen en ruimte voor bijeenkomsten onder de noemer duurzaam groen. Daarbij wordt een zorgvuldige inpassing in het landschap voorgestaan en worden beelden gepresenteerd waar gebouw en landschap met elkaar verweven worden.

De beoogde locatie bevindt zich in de nabijheid van het kasteel, naast de hofboerderij aan de rand van het parkbos. Als voortvloeisel uit het Masterplan biedt het bestemmingsplan hier ruimte voor een gebouw. De beoogde functie was destijds een kunstdepot en onderhoudsschuur. Deze plannen zijn echter van de baan.

De directe nabijheid van het kasteel en de historische structuur van tuin en park en de ligging op de rand van bos wen weide vragen om behoedzaamheid voor deze locatie.

De plannen voor het DGIC zijn nog te weinig uitgewerkt om goed te kunnen beoordelen wat de impact ervan op deze locatie zal zijn. Er zijn wat mij betreft nog veel vragen.

Dat begint met de vraag waarom dit voor de kwaliteit van het landgoed als geheel de beste locatie voor een dergelijke ontwikkeling zou zijn. Dat de locatie vanuit het DGIC zelf gezien geschikt is wordt wel toegelicht, maar of er vanuit de kwaliteiten of opgaven voor de Keukenhof als geheel gezien geen betere locaties denkbaar zijn is voor mij niet inzichtelijk geworden. Een goed gefundeerd locatie onderzoek ontbreekt. Met de fusie tussen bloemententoonstelling en landgoed is er reden des te meer om alternatieve locaties in ogenschouw te nemen, waarbij het m.i. voor de hand ligt te onderzoeken of een dergelijke publiekstreckende functie vanuit het oogpunt van zonering, routing en logistiek niet veel beter juist in verband met de bloemententoonstelling moet worden gebracht.

Wat daarbij in mijn ogen ook betrokken moet worden is de vraag: is het een plek waar een dergelijke functie ook op een duurzame manier gehuisvest kan worden in de zin van doorgroeimogelijkheden. Mocht het een groot succes worden; biedt de locatie dan de mogelijkheden voor uitbreiding of dreigt het gevaar van een koekoeksjong in het verkeerde nest. Een andere vraag betreft de verschijningsvorm van het centrum zelf. De gepresenteerde plannen zijn nog conceptueel en geven nog geen scherp beeld hoe we dit nu precies voor moeten stellen op een bepaalde locatie; wat is de beoogde omvang (hoogte, oppervlakte), wat is hiervoor nodig aan extra infrastructuur (aanleverroutes, nooddiensten, bezoekers), aanvullende voorzieningen etc. De contouren hiervan zullen duidelijker moeten zijn om een gefundeerd oordeel te kunnen vellen over de impact van de ontwikkeling en welk effect dit heeft op de ruimtelijke kwaliteit.

Samenvattend

Op basis van bovenstaande afwegingen kom ik samenvattend dan ook tot de volgende aanbevelingen:

- Benut de voorgenomen fusie tussen bloemententoonstelling en landgoed als kans voor een samenhangende ontwikkeling van de Keukenhof als geheel tot één levend landgoed. Bouw daarbij voort op gedegen basis van het Masterplan en actualiseer de agenda voor de Keukenhof naar aanleiding van de nieuwe ontwikkelingen.
- Onderzoek op basis van deze geactualiseerde visie verschillende kansrijke locaties voor het DGIC, ook (in aansluiting) op het terrein van de bloemententoonstelling. Kom tot een integrale afweging voor de locatiekeuze, waarbij de bijdrage die de ontwikkeling kan bieden voor de Keukenhof als geheel nadrukkelijk in beschouwing wordt genomen.
- Werk de ideeën voor het DGIC vervolgens verder uit tot een (schets)ontwerp waarin vorm en omvang worden geconcretiseerd en de ruimtelijke consequenties inzichtelijk worden. Verbeeld daarbij ook eventuele doorgroeimogelijkheden.

Op basis van bovenstaande stappen kan mijns inziens een goede integrale afweging plaatsvinden van de ontwikkeling van een groen duurzaamheidscentrum op de Keukenhof. Ik ben graag bereid om in het vervoltraject hier over mee te blijven denken en zowel u als het provinciale bestuur hierover van advies te voorzien.

Abe Veenstra

Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Zuid Holland

Bronnen

- Meer dan bloemen, Masterplan Keukenhof, oktober 2007
- Presentatie Dutch Green Inspiration Center, inspiratie en onderbouwing (mei 2015)
- Gesprek met Nico Wissing, Margriet Los (NL Greenlabel) & Alfonso Wolbert (ARX architectuur), Megchelen, 26-05-2015

provinciaal adviseur

ruimtelijke kwaliteit

in zuid-holland

Abe Veenstra

*Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
t: (070) 441 68 06
e: a.veenstra@pzh.nl
website: www.pazh.nl*

